

KÖNYVISMERTETÉS

Növény és környezete II.

Szerkesztette V. N. Szukacsor

Akadémiai Kiadó, Budapest, 1952.

Fenti címmel még 1940-ben bocsátotta közre a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Evolúciós Növényökológiai Laboratóriuma munkatársai gyűjteményes kiadásának első kötetét e tárgykörben.

Ez a II. kötet még közelebbről ismerteti meg bennünket az evolúciós ökológia elméleti irányelveivel, soronkövetkező feladataival és az evolúciós ökológiai kutatások néhány módszerével mind a fás, mind a lágyszárú növényeknél.

B. A. K'eller akadémikus poszthumusz bevezető dolgozata: *»Tudományos filozófia a botanikában és a növénytermesztésben«* élesen világít rá a filozófiai megalapozottság feltétlen szükségességére a természettudományos kutatásban. Ez a megalapozottság biztosítéka a dialektikus materialista tudománynak és magyarázója a darwini elméleten indult, haladó szovjet biológia — Micsurin és Lisenko — nagysikerű gyakorlati és elméleti eredményeinek.

A. A. Sahov: *»Az evolúciós növényökológia irányelvei és időszéri feladatai«* c. dolgozata a Keller akadémikus szellemében folyó munkát, elméleti alapjait, a növények egyedi fejlődése idején lefolyó változásokra, mint a környezet változó feltételeihez és a belső viszonyokhoz való alkalmazkodás törvényszerű reakcióira irányuló kutatások eredményességét, elsőbbségét bizonyítja.

K. N. Tarakonov: *»A fejlődés ökológiai szakaszai és némely növényfaj alkalmazkodási típusai«* c. dolgozatában különböző (sós- nem sós-talaj, magas-alacsony hőmérséklet) környezetben végzett csíráztatási kísérletek eredményeiből von le következtetéseket, melyek a vizsgált növényfajok ökológiai fokozatainak különbözőségét s egyben e fajok ökológiai történetének különbözőségét mutatják. Megállapítja, hogy a mai alkalmazkodási típusok annak a fajfejlődésnek eredményei, melyet a fajok elmúlt ökológiai fokozatuktól a jelenlegi fokozatig megtettek. Az alacsony hőmérséklet és a nem sós talaj irányában specializálódott alkalmazkodási típus a sztyep-fokozattól az arktikus-alpesi fokozatig terjedő fejlődés eredménye. Az alacsony és magas hőmérséklet, a sós és nem sós

talajra specializálódó alkalmazkodás egyetemes típusa a trópusi fokozattól a sztyep-fokozatig tartó fejlődés következménye.

E. F. Keller *»A növények tulajdonságainak megváltozása és öröklődése a külső környezet tényezőinek hatására«* c. dolgozatában leírja, hogy a mátkok alakjában és sugárszámban keletkezésük idejében a különböző nedvességű környezethatással adekvát változást idézett elő, s ezek a változások öröklődőnek is bizonyultak.

L. V. Mihajlova: *»A fejeskáposzta változékonyságának evolúciós természete«* c. dolgozata ennél a növénynél meglevő rendkívül nagy alakgazdagságra építve Lisenko stádiumos fejlődési elmélete alapján a jarovizációs időszak végén megváltoztatott hőmérséklettel való előidézt megváltozásokról és öröklődésükről számol be.

Erdészeti tudományos érdeklődésre különösen számot tarthat A. A. Sahov: *»A növények alkalmazkodása a sós talajokhoz«* c. munkája. A dolgozat módszeresen vizsgálja a növény alkalmazkodási képességét és azt, hogy miként változnak a növény alkalmazkodási folyamatában tulajdonságai és sajátosságai s hogy ezek milyen szerepet játszanak a szikességhoz való alkalmazkodásában. Az alkalmazkodások folyamatának három típusát és megismerésük módját ismerteti. Ezek: a növények alkalmazkodása szikes telajhoz

- a) sófelhalmozás útján,
- b) sókiválasztás útján,
- c) sót át nem eresztő képességük útján.

Kimutatja, hogy nagyobb mérvű talajszikesedéshez inkább alkalmazkodott típusoknak anyagszerűen is változott. Különösen peroxidáz-aktivitás és asz-korbinsavmennyiség változására.

A. M. Ozol: *»A Junglans-fajok hidegtűrése és néhány más ökológiai-fiziológiai tulajdonsága«* c. dolgozatában az akklimatizálódás nehéz problémájának megközelítésére végzett nagyméretű munkájáról számol be. A Junglans-családhoz tartozó öt diófajnak szántóföldi körülmények közötti növekedését, telire készülését és telelését több éven át megfigyelte. Így

többé-kevésbé pontosan megállapíthatta az új termesztési körülmények között nevelt egyes kollektciók növényeinek hidegtűrését. Így hidegtűrésük szerint a Szovjetunióban termesztett fontosabb diófajokat következőképp osztályozhatta:

1. fekete és szívalakú diófa,
2. mandzsuriái és szürke diófa,
3. közönséges diófa (mint legkevésbé hidegtűrő).

A kísérletek adatai alapot adnak ahhoz is, hogy a növények alkalmazkodó képességének mérvét növekedésük és fejlődésük üteme, leveleik és egyéves hajtásaik ozmotikus nyomásának erőssége alapján előre is meghatározhassák.

N. A. Bazilevszkaja: »A lágyszárú növények fejlődési üteme és akklimatizációja« c. dolgozata különböző éghajlati övekből származó növények magvetéssel történő akklimatizációs feltevéleit, a sikeres akklimatizálás módszereit mutatja be.

I. G. Beljin: »A környezet hatása a növényi szervezetre a magasabbrendű élősködő növények példáján« c. dolgozata, magának a gazdanövénynek, mint környezeti alapelemnek fontosságát tisztázza a kérdés elméleti és gyakorlati súlyát egyaránt érzékeltetve.

A mű, annak ellenére, hogy különböző szerzők tollából, különböző növényekkel kapcsolatban számol be kutatási témákról, módszerekről és eredményekről, szerves egységet alkot. Megmutatja a haladó, materialista elmélet alkalmazásának szükségességét, lehetőségét és útjait a növényökológiai kutatások területén s a kutatások eredményein keresztül bizonyítja az élenjáró szovjet biológia elsőbbségét a reakciós, áltudományos felfogásokkal szemben.

R. B.

Folyóiratunk évente négyszer jelenik meg.

ELŐFIZETESI DIJA: 1 ÉVRE 40.— FORINT, FELEÉVRE 20.— FORINT.

A fennálló rendelkezések értelmében folyóiratot csak azoknak a megrendelőknek küldheünk, akik az előfizetési díjat vagy az egyes példány árát előre beküldik. A küldési késedelem elkerülése céljából kérjük tehát szíveskedjenek az előfizetési díjat csekkalapon beküldeni.

AZ ERDŐ szerkesztőségének címe: Budapest, V., Nyári Pál-utca 9. V. em. 1. Országos Erdészeti Egyesület. Telefon: 187—549.

A kiadóvállalat címe: Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat.

Budapest, V., Vécsey-utca 4. Telefon: 122—790. Egyszámlaszám: 31.878.181—47.

MEZŐGAZDASÁGI KÖNYV- ÉS
FOLYÓIRATKIADÓ VÁLLALAT